

การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน

ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เอกสารศึกษา 12

ชุดima ว่องไว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบันฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

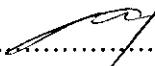
พฤษภาคม 2547

ISBN 974-383-131-2

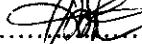
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ "ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ นางชุดima วงศ์ไว ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้"

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนกร สนธยาอุทช)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงศ์นาม)

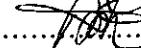
..... กรรมการ

(ดร.ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

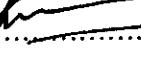

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนกร สนธยาอุทช)

..... กรรมการ

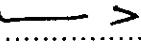
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงศ์นาม)

..... กรรมการ

(ดร.ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม)

..... กรรมการ

(ดร.สุรัตน์ ใจชุมกุ)

..... กรรมการ

(ดร.สมศักดิ์ ลิลิต)

บันทึกวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบันทึกวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม น่วงมี)

วันที่ ๑๗ เดือน กันยายน พ.ศ. 2547

ประกาศคุณปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาและช่วยแนะนำ แก่ไขข้อมูลพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก ผศ.ดร.ดร. สุนทรยาอุทช ประธานกรรมการ พศ.ดร.ไพรัตน์ วงศ์นาม กรรมการคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม กรรมการคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ในภาควิชาการบริหารการศึกษาที่กรุณาให้ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญและผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาอนุเคราะห์ ตอบแบบสอบถาม และแสดงความคิดเห็นให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จด้วยดี ขอขอบพระคุณทุก ๆ ท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นกำลังใจสำคัญอย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดี

ชุดima วงศ์ไว

41910078 : สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา : กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)
คำสำคัญ : ปัญหา / ป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา / กรมสามัญศึกษา / เขตการศึกษา 12
ชุดมิว วงศ์ไว : การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 (THE INVESTIGATION OF DRUGS PROBLEMS AND PREVENTION ADMINISTRATION IN SECONDARY SCHOOLS DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, EDUCATIONAL REGION 12) อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร. สุนทรารุษ, Ph.D., ไพรัตน์ วงศ์นาม, ค.ศ., ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม, ค.ศ. 136 หน้า. ISBN 974-383-131-2

การวิจัยครั้งนี้จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 และเสนอแนวทางการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยฝ่ายปกครองหรือครูผู้ได้รับมอบหมาย จำนวน 216 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวน และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 โดยภาพรวม ด้านการให้การศึกษา กิจกรรมทางเลือกและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาระบบการบริหาร บุคลากรและสารสนเทศ และด้านความร่วมมือกับบ่างประเทศหรือหน่วยงานอื่น อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการป้องกัน นำบัง และพื้นฟูสมรรถภาพ และด้านงานวิจัยและประเมินผล อยู่ในระดับน้อย

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ส่วนด้านการให้การศึกษา กิจกรรมทางเลือกและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม และด้านการป้องกันนำบัง และพื้นฟูสมรรถภาพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการให้การศึกษา กิจกรรมทางเลือก และพัฒนาสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

5. แนวทางการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ด้านการให้การศึกษา กิจกรรมทางเลือกและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม คือ ใช้สื่อต่าง ๆ ประกอบการสอนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจ และกระหนนกในไทยพิภพ ด้านการพัฒนาระบบการบริหาร การพัฒนาบุคลากรและสารสนเทศ คือ จัดแผนงานและงบประมาณการจัดกิจกรรมทางเลือกให้นักเรียนอย่างหลากหลาย ด้านการป้องกันนำบังและพื้นฟูสมรรถภาพ คือ สร้างเสริมให้นักเรียนจัดบริการแนะนำและป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ด้านความร่วมมือกับบ่างประเทศหรือหน่วยงานอื่น คือ มีโครงการเยี่ยมบ้านและการสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองและชุมชน ด้านงานวิจัยและประเมินผล คือ การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสารเสพติดของนักเรียน

41910078 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION;
M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORD : PROBLEMS AND PREVENTIVE MEASURES OF DRUG ABUSE IN SECONDARY SCHOOLS/ DEPARTMENT OF SECONDARY EDUCATION, EDUCATION REGION 12
CHUTIMA WONGWAI : THE INVESTIGATION OF DRUGS PROBLEMS AND PREVENTION ADMINISTRATION IN SECONDARY SCHOOLS DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, EDUCATIONAL REGION 12. THESIS ADVISORS : THORN SUNTHAYUT, Ph.D., PAIRAT WONGNAM, Ph.D., PRASERT SOMPONGTAM, Ph.D. 136 P. ISBN 974-383-131-2

This research is designed to study and compare preventive measures of drug and concomitant problems in various secondary schools under to the secondary education department, educational region 12. The sample of the study is comprised of 216 school administrators, and their assistants. The instrument of the study is a 5 - point scale questionnaire. The obtained data are analyzed by means of means, standard deviation, t-test and ANOVA.

The finding of the study are as follows:

1. On the whole, the problems encountered while taking preventive measures of drug abuse in secondary schools in Region 12 are of moderate level.
2. The problems faced by various secondary schools are different. Different sizes of schools face different problems. The difference based on school size is significant at the .05 level. However, there is no significant difference among schools in regard to instruction, learning activities and environmental development as well as prevention, treatment and rehabilitation strategies.
3. Overall, comparison of problems among schools based on the school status shows no significant difference.
4. On preventive measures by various schools in Region 12, there is no significant difference. among different work experiences. Nevertheless, there is significant difference at the .05 level regarding instruction, alternative learning activities and environmental development among schools with different work experiences.

5. The preventive measures taken by secondary schools in Region 12 are as follows:

On instruction, alternative learning activities and environmental development, instructional media of various kinds are used so as to enable the pupils understand and realize the danger of drug abuse.

On personnel development system and information, operational plans and budget allocation are made, and varied alternative learning activities are made available to the pupils.

On prevention, treatment and rehabilitation, the pupils are encouraged to provide counseling service and take some preventive measures in their schools.

On cooperation with foreign agencies and other organizations, home visits are arranged and networks or links with parents and communities are created .

On research and evaluation, data on the use of drugs and other addictive substance are collected.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๑
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๑
สารบัญ.....	๒
สารบัญตาราง.....	๓
สารบัญภาพ.....	๔

บทที่

1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
คำถามของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
กรอบความคิดในการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ความหมายของยาสเปตติด.....	12
ประเภทของยาสเปตติด.....	12
แนวคิดและทิศทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในช่วง แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔).....	14
นโยบาย มาตรการ และแนวทางการดำเนินงานด้านการป้องกัน สารเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ.....	19

บทที่	หน้า
บทบาทและหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในการป้องกันยาเสพติด.....	23
สภาพปัจจัยทางยาเสพติดในปัจจุบันของเขตการศึกษา ๑๒	24
แนวคิดและทิศทางการแก้ไขปัจจัยทางยาเสพติด เขตการศึกษา ๑๒.....	26
สาเหตุของการติดยาเสพติดของนักเรียน.....	29
สติ๊ติที่สำคัญเกี่ยวกับสารเสพติด.....	31
หลักการป้องกันยาเสพติด.....	34
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	55
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	62
ประชารณ์และกลุ่มตัวอย่าง.....	62
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การทำคุณภาพของเครื่องมือ.....	64
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล.....	66
สติ๊ติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
ลำดับขั้นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	96
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
อภิปรายผล.....	100
ข้อเสนอแนะ.....	106
 บรรณานุกรม	108

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	117
ภาคผนวก ก.....	118
ภาคผนวก ข.....	122
ภาคผนวก ค.....	124
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	136

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 สภาพยาเสพติด สิ่งมอมแมม สื่อความกohnาจารและอันธพาลของสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในพื้นที่เขตการศึกษา 12.....	28
2 งบประมาณที่ใช้เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด พ.ศ. 2531-2540.....	32
3 จำนวนผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในกลุ่มนักเรียนปี พ.ศ. 2533-2538.....	32
4 จำนวนนักเรียนที่เข้ารับการบำบัดรักษาในแต่ละระดับ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 -2538.....	33
5 จำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับการบำบัดรักษา.....	33
6 ประเภทสารเสพติดหลักที่ใช้ในปี พ.ศ. 2540 (ต.ค. - ธ.ค. 2539).....	34
7 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	63
8 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	70
9 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่ง.....	71
10 แสดงค่าเฉลี่ยของประสบการณ์ในการทำงานด้านการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ของกลุ่มตัวอย่าง.....	71
11 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานด้านการป้องกัน ยาเสพติดในโรงเรียน.....	72
12 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาในการดำเนินงาน การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 โดยรวม.....	72
13 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาในการดำเนินงาน การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 โดยรวมและรายข้อ ด้านการให้การศึกษา กิจกรรมทางเลือก และสิ่งแวดล้อม.....	73
14 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาในการดำเนินงาน การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 โดยรวมและรายข้อ ด้านการพัฒนาระบบบริหาร บุคลากร และสารสนเทศ.....	75

ตารางที่

หน้า

15 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาในการดำเนินงาน การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 โดยรวมและรายข้อ ด้านการการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟูสมรรถภาพ.....	78
16 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาในการดำเนินงาน การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 โดยรวมและรายข้อ ด้านความร่วมมือกับต่างประเทศหรือ หน่วยงานอื่น.....	79
17 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของปัญหาในการดำเนินงาน การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 โดยรวมและรายข้อ ด้านงานวิจัยและประเมินผล.....	81
18 การวิเคราะห์ความแปรปรวน การดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	82
19 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของปัญหาการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการบริหาร บุคลากร และสารสนเทศ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	83
20 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของปัญหาการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ด้านความร่วมมือกับต่างประเทศ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	84
21 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของปัญหาการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ด้านงานวิจัยและประเมินผล จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	84
22 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของปัญหาการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยรวม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	85
23 การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับ มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 จำแนกตามตำแหน่ง.....	86

24 การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑๒ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน.....	87
25 ความถี่และร้อยละของแนวทางการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑๒ ด้านการให้การศึกษา กิจกรรมทางเลือก และพัฒนาสิ่งแวดล้อม.....	88
26 ความถี่และร้อยละของแนวทางการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑๒ ด้านการพัฒนาระบบการบริหาร บุคลากร และสารสนเทศ.....	90
27 ความถี่และร้อยละของแนวทางการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑๒ ด้านการป้องกัน บำบัด และพื้นฟูสมรรถภาพ.....	91
28 ความถี่และร้อยละของแนวทางการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑๒ ด้านความร่วมมือกับต่างประเทศ หรือหน่วยงานอื่น.....	93
29 ความถี่และร้อยละของแนวทางการดำเนินงานการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑๒ ด้านงานวิจัยและประเมินผล.....	95
30 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	123

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1 กรอบความคิดในการวิจัย	6
-------------------------------	---